

[Alvilda Larsen.]

vidste, at de frivillige overenskomster som regel bliver udnyttet af den stærkere part til at misbruge den svagere part. Allerede for 30 år siden, i 1919, fremsatte den daværende indenrigsminister Ove Rode nogle betragtninger netop om dette forhold, som jeg godt kunne tænke mig, at de ærede medlemmer i dag gjorde sig bekendt med. Men i 1943 havde man ingen betænkning. På det tidspunkt pressede grundejerne og deres repræsentanter her i salen på og gennemtvang, at de frivillige overenskomster genindførtes. Det var i de tider på mode, at det så højt priste sammenhold og samarbejde mellem de politiske partier kom til at koste den jævne befolkning en mere kontant ydelse. Af visse grunde, som de ærede medlemmer her i salen er bekendt med, var mit parti dengang, i 1943, afskåret fra at give sin mening til kende i denne sag.

Som en eneste garanti for lejerne lod man lovens § 58 g foreskrive, at en frivillig overenskomst kun har gyldighed, såfremt udlejer inden overenskomstens indgåelse skriftligt har gjort lejeren bekendt med, at lejeren som følge af den ham tillagte uopsigelighed ikke er retligt forpligtet til at indgå på overenskomsten. Denne bestemmelse har muligvis haft sin betydning som et værn mod de allermest glubske husejere, som er blevet forhindret i at sætte en øjeblikkelig trusel om udsmidning bag deres krav om lejeforhøjelse ved frivillig overenskomst, men den har ikke været en tilstrækkelig beskyttelse for lejerne. Altfor mange af de frivillige overenskomster har dækket over, som Ove Rode udtrykte det, en virkelig tvangssituation, over en tvang udøvet under påberåbelse af, at et uenskabeligt forhold mellem ejer og lejer ville opstå og komme til udtryk, såsnart husleje-loven var bortfaldet, hvis man ikke gik ind på den frivillige overenskomst. Jeg håber, at såvel det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard som den radikale ordfører, det ærede medlem fru Kirsten Gloerfelt-Tarp, vil være mig taknemlig for, at jeg minder om det, som de ærede medlemmer har fået i arv fra en minister, der virkelig forstod lejernes vilkår. Hvis de ærede medlemmer forstår at forvalte denne åndelige arv rigtigt, medfører det forhåbentlig, at den højtærede boligminister også, hvad dette punkt forbudet mod de frivillige overenskomster angår, kan regne med det radikale partis ubetingede støtte.

Det er forresten ikke uden interesse overfor den megen tale om den samfundsvigtige grundejerstand at bemærke, at lige-

som lovgivningen i 1943 fandt det fornødent at krydse de værste udskejelser fra grundejernes side med sådanne garantier for lejerne, som jeg har omtalt her, har den højtærede minister nu i sit forslag af 3. december 1948 fundet det fornødent i forslaget § 4, stk. 2, at indsætte bestemmelser, der siger, at en udlejer til enhver tid er forpligtet til at dokumentere ved fremvisning af den tidligere lejekontrakt, hvad den lovlige leje er. Jeg forstår, at domstole og administration har fået så mange eksempler på grundejere, der har forbrudt sig på dette punkt, at ministeren har ment det nødvendigt, at der i loven optages regler, hvorved lejerne her opnår en hårdt tiltrængt beskyttelse. Jeg vil gerne bede den borgerlige oppositions ordførere være opmærksomme på, at et sådant forslag altså er nødvendigt efter ministerens mening.

Jeg vil derefter hæfte mig ved de forhold, som lejerne har ønsket ændret, men som der ikke er medtaget forslag om i ministerens lovforslag. Det er forhold, som mit parti foreslår ændret i det lovforslag, som vi også har til behandling her i dag. Det drejer sig først om vedligeholdelse af lejlighederne. Her har vi ønsket indsat en bestemmelse i loven, der sikrer, at en vis procent af lejen anvendes til lejlighedens vedligeholdelse. Vi finder, at 7 pct. af lejen er et passende beløb, og at disse 7 pct. af lejebeløbet bør hensættes paa en særlig konto for vedligeholdelse, hvorefter der føres særskilt regnskab over indbetalte beløb og afholdte udgifter. Vi finder en sådan bestemmelse rimelig; det er den eneste måde, hvorpå man kan sikre lejerne, at de virkelig får deres lejligheder gjort i stand. Som det er nu, er det helt umuligt at få selv de mest nødvendige istandsættelser gjort. De lejere, der ikke har villet se deres hjem forfalde, har selv måttet betale omkostningerne.

Et andet område er lejernes kontrol med brændselsleveringerne og deres indflydelse på ansættelsen af varmemestre. Hvor rimeligt et sådant ønske er, er blevet bekræftet, ikke mindst af de sidste års kolossale varmeregninger, som jo yderligere er udtryk for en forfærdelig vilkårlighed. Det er dog lejernes penge, det drejer sig om; det er lejernes penge, der administreres; det er lejerne, der må lide under; at der f. eks. ikke er varme eller ikke er tilstrækkelig varme. Lejerne har hidtil ikke haft nogen ret på dette område, og det har endog vist sig at være meget farligt for lejerne at kræve deres ret. F. eks. så vi i dagspressen fornylig omtalt, at 32 familier i en københavnsk ejendom — det var i B. T., jeg læste det — anmodede om at se varmeregnskabet, idet de fandt, at